

Advies om risico op COVID-19 bij feestvakantiegangers te beperken

RIVM, 10 juni 2021

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven Postbus
1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

Aanleiding

Het aantal nieuwe COVID-19-besmettingen neemt af in Nederland. De ziekenhuisopnames nemen af en het vaccinatieprogramma gaat voorspoedig. De vaccinatiegraad onder jongeren en jongvolwassenen is echter nog laag, terwijl juist deze groep nu op vakantie gaat naar het buitenland. De eindexamens zijn achter de rug, de vakantie is begonnen. Gezien de omvang van de epidemie in Nederland, de (nog) lage vaccinatiegraad onder jongeren en jongvolwassenen en een verwachte toename in sociaal risicocontact tijdens vakanties (zoals activiteiten in groepen, feestje en geen afstand houden), is er bij een deel van de toeristen – en allicht in hogere mate bij een deel van de jongeren – op bepaalde reisbestemmingen een aanzienlijk risico dat ze tijdens hun vakantie besmet worden; ook in landen waar COVID-19 weinig onder de plaatselijke bevolking voorkomt en die daarom als veilig worden beschouwd. Vorig jaar hebben we in de zomerperiode te maken gehad met import uit vakantielanden. Daar is in het najaar uitgebreid over gerapporteerd door het RIVM en het EMC. Sinds enkele weken wordt er opgemerkt dat vakantiegangers uit Ibiza met COVID-19 naar Nederland terugkomen. Berichten uit Mallorca geven aan dat jonge vakantiegangers ter plekke positief testen en daar in quarantainehotels worden geplaatst. Ook zien we nu een aantal vluchten uit Mallorca met positief geteste jongeren aan boord. Dit zijn voorbodes voor de komende zomer. De te verwachten besmettingen onder Nederlandse toeristen in het buitenland kunnen een bedreiging zijn voor de bestrijding van COVID-19 in Nederland.

Adviezen om risico's onder reizigers te beperken

1. Bied bij de 'Points of Entry', zoals op vliegvelden en bij hubs van touringcarbedrijven, laagdrempelig COVID-19-testen aan jongeren en jongvolwassenen aan die terugkomen van vakantie. Doe dit in samenwerking met reisorganisaties en touroperators.
 - o Een sneltest via een teststraat op locatie en/of
 - o een zelftest uitgedeeld op locatie voor zelfafname thuis. Adviseer vervolgens om een positieve testuitslag bij de GGD te laten bevestigen door een hertest.
2. Organiseer een informatiecampagne over de risico's die vakantiegangers lopen. Adviseer toeristen om zich aan lokale én in Nederland geldende maatregelen te houden. En geef het dringende advies te testen na thuiskomst, in ieder geval bij het ontstaan van klachten.
3. Stem op Europees en internationaal niveau af dat de vakantielanden de risico's voor toeristen binnen hun land zoveel mogelijk beperken en dat test- en BCO-faciliteiten op orde zijn.

4. Initieer voor mensen die in Nederland op vakantie gaan, in samenwerking met GGD'en, een campagne met informatie en (zelf)testfaciliteiten.
5. Het RIVM zal in samenwerking met de laboratoria sequentie-analyses uitvoeren op monsters van terugkerende vakantiegangers.

Overwegingen

Vorig voorjaar en najaar hebben het RIVM en het OMT meerdere keren gewezen op de risico's van reizen. We zijn nu een jaar verder en Nederland gaat over een aantal weken weer op vakantie, vaak naar het buitenland. Sinds enkele weken wordt er opgemerkt dat vakantiegangers uit Ibiza met COVID-19 naar Nederland terugkomen. In week 19 werden bij GGD Kennemerland 7 indexen op 3 vluchten uit Ibiza gemeld voor verrichten van vliegtuigcontactonderzoek. In week 21 waren dat 8 indexen verdeeld over 5 vluchten uit Ibiza.

Ook vorig jaar zagen we dat mensen het virus opliepen in vakantiegebieden, waarvan de lokale overheid aangaf dat er weinig COVID-19 onder de bevolking voorkwam. We zagen dit onder meer bij jonge toeristen uit Griekenland. Tijdens de Mexicaanse griep pandemie zagen we de eerste infecties na de vakantie optreden onder jongeren die terugkwamen van de Spaanse costa's. Op dit moment zien we een aantal importgevallen onder eindexamenkandidaten die terugkomen van Mallorca.

Vergeleken met vorige jaar komt er op dit moment meer COVID-19 voor in Nederland en in landen om ons heen. Vooral onder jongeren tussen 18 en 30 jaar is de incidentie nog hoog. Er is op dit moment geen generiek reisverbod meer van kracht en veel vakantiegebieden zijn open voor toeristen. Hoewel er in de komende weken ook steeds meer jongeren gevaccineerd gaan worden, is de vaccinatiegraad in deze groep nog heel laag. Veel jongeren zullen dus ongevaccineerd of onvolledig gevaccineerd op vakantie gaan. Er gaan dus meer mensen op vakantie, die vaker een infectie met zich meedragen, terwijl de maatregelen in een rap tempo worden versoepeld en de naleving van de maatregelen lager zal zijn, met name op feestvakanties. Deze risico's zorgen enerzijds voor meer import van (varianten van) het virus en anderzijds voor meer verspreiding in Nederland.

De meeste risicogroepen in Nederland zullen tegen de zomer volledig gevaccineerd zijn. Een toename van COVID-19 onder jongeren zal dus niet direct leiden tot een toename in ziekenhuis- en IC-opnames. Toch zal er een aanzienlijke groep kwetsbaren overblijven die door verhoogde circulatie van het virus meer risico lopen op ziekte. Om deze mensen te beschermen is het belangrijk de circulatie van COVID-19 zoveel mogelijk te beperken.

Het is mogelijk om de risico's op import van (varianten van) het virus te beperken. Dit kan door afstand houden, het mijden van drukke locaties, het dragen van een mondneusmasker, hygiëne, testen bij klachten en isolatie en quarantaine bij COVID-19 en gelopen risico.

Gedragsonderzoek laat zien dat jongeren gemiddeld mindere gemotiveerd zijn zich aan de sociaal beperkende maatregelen te houden en dat moeilijk vinden, maar juist wel vaker geneigd zijn zich te laten testen en isoleren bij klachten. Het is belangrijk deze groep te blijven wijzen op de risico's van reizen en hoe ze deze risico's kunnen beperken. Dat geldt ook voor vakantiegangers in andere leeftijden.

De meeste vakantie landen zullen komende zomer geen beperkend reisadvies hebben. Dit betekent dat voor toeristen geen testverplichting geldt voor de terugreis naar Nederland. Vanuit het oogpunt van de virusbestrijding adviseert het RIVM om te testen bij terugkeer. Door zeer laagdrempelig testen aan te bieden aan jonge vakantiegangers bij aankomst in Nederland, is het mogelijk om toeristen met het virus te identificeren. Als zij in zelfisolatie gaan, kan de GGD het bron- en contactonderzoek opstarten en is verdere verspreiding te voorkomen. Ook kan het virus eventueel onderzocht worden op mutaties en mogelijk afkomst. Het RIVM adviseert daarom om mensen direct na aankomst op het vliegveld of de touringcarhub een snelle en gratis test via een teststraat aan te bieden. De drempel tot testen kan ook – en nog meer – verlaagd worden door zelftesten uit te delen aan vakantiegangers, met duidelijke instructies over wanneer de test te doen en een positieve uitslag te laten bevestigen bij de GGD.

Om transmissierisico's te verlagen is het van belang om in toeristengebieden de mogelijkheden voor verspreiding te beperken. Hiervoor is het belangrijk dat in de vakantie landen risicolocaties gesloten blijven, er goed bereikbare gratis testfaciliteiten zijn voor toeristen en dat ook op de vakantiebestemmingen BCO wordt verricht. De vakantie landen moeten hierop in internationaal verband worden aangesproken.

GGD'en worden gevraagd om laagdrempelig monsters van terugkerende toeristen in te sturen voor sequentie-onderzoek. Hiermee houden we in de gaten of zorgelijke varianten een rol spelen bij verspreiding onder en vanuit toeristen. En we volgen waar de virussen, waar toeristen mee naar Nederland komen, vandaan komen. Ook kunnen we door de vrijgekomen sequencingcapaciteit, door de in Nederland dalende incidentie, inzetten op intensievere monitoring van circulerende virussen in Nederland, waardoor signalen van import en verspreiding uit import eerder worden opvangen. Zo houden we vinger aan de pols als het gaat om de risico's van reizen en ontwikkelingen daarin.

Ook op vakantie in Nederland lopen vooral jonge vakantiegangers meer risico om het virus op te lopen, omdat ze vaak nog niet volledig gevaccineerd zijn en ze zich minder goed aan de maatregelen houden. Deze groep is niet goed te bereiken via luchthavens of touringcarhubs. De GGD'en hebben de risicolocaties in beeld en kunnen, eventueel op indicatie, voorlichting geven en testen aanbieden.

Gerelateerde adviezen

1. 27 juli 2020 - OMT-advies 73-4: Testen van asymptomatische (terugkerende) reizigers uit risicogebieden.

2. 2 juni 2020 - RIVM: Afwegingskader voor toerisme in tijden van COVID-19
3. 16 oktober 2020 - Notitie Testbeleid 2.0; Maximale flexibiliteit en capaciteit met waarborgen voor registratie en kwaliteit.
4. 20 juli 2020 - Memo; Reizen in tijden van COVID-19; risico's stijgen, communicatie moet beter.